

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT**

NGUYỄN THỊ THANH NHÀN

**NGHIÊN CỨU HIỆN TƯỢNG DỊCH CHUYỂN ĐẤT ĐÁ
TRÊN SƯỜN DỐC VÙNG ĐỒI NÚI QUẢNG TRỊ -
THỪA THIÊN HUẾ, ĐỀ XUẤT PHƯƠNG PHÁP DỰ BÁO
VÀ PHÒNG CHỐNG PHÙ HỢP**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ ĐỊA CHẤT

HÀ NỘI - 2014

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT**

NGUYỄN THỊ THANH NHÀN

**NGHIÊN CỨU HIỆN TƯỢNG DỊCH CHUYỂN ĐẤT ĐÁ
TRÊN SƯỜN DỐC VÙNG ĐỒI NÚI QUẢNG TRỊ - THỪA THIÊN HUẾ,
ĐỀ XUẤT PHƯƠNG PHÁP DỰ BÁO VÀ PHÒNG CHỐNG PHÙ HỢP**

Ngành: Kỹ thuật địa chất

Mã số: 62.52.05.01

LUẬN ÁN TIẾN SỸ ĐỊA CHẤT

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

- 1. PGS. TS. Tạ Đức Thịnh**
- 2. GS. TSKH. Nguyễn Thanh**

HÀ NỘI - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan công trình nghiên cứu là của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Nghiên cứu sinh

Nguyễn Thị Thanh Nhàn

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cam đoan	
Mục lục	
Danh mục các ký hiệu và chữ viết tắt	
Danh mục các bảng biểu, hình vẽ, ảnh và phụ lục	
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ NGHIÊN CỨU HIỆN TƯỢNG DỊCH CHUYỂN ĐẤT ĐÁ TRÊN SƯỜN DỐC, MÁI DỐC	8
1.1 Tổng quan về tình hình nghiên cứu hiện tượng dịch chuyển đất đá trên sườn dốc, mái dốc trên thế giới	8
1.2. Tổng quan về tình hình nghiên cứu dịch chuyển đất đá trên sườn dốc, mái dốc ở Việt Nam	14
Chương 2. ĐẶC ĐIỂM MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN - KỸ THUẬT VÙNG ĐỒI NÚI QUẢNG TRỊ - THỪA THIÊN HUẾ	21
2.1. Đặc điểm chế độ khí hậu, thủy văn vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế	21
2.2. Cấu trúc địa chất vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế	26
2.3. Đặc điểm phong hóa và tính chất cơ lý của đất đá cấu tạo các đới, phụ đới phong hóa.	35
2.4. Đặc điểm địa chất thủy văn vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế.	40
2.5. Đặc điểm địa hình - địa mạo và lớp phủ thực vật vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế	42
2.6. Hoạt động kinh tế - xây dựng công trình	46
Chương 3. NGHIÊN CỨU CÁC QUÁ TRÌNH DỊCH CHUYỂN ĐẤT ĐÁ TRÊN SƯỜN DỐC, MÁI DỐC VÙNG ĐỒI NÚI QUẢNG TRỊ - THỪA THIÊN HUẾ	54

3.1. Hiện trạng dịch chuyển đất đá trên sườn dốc vùng đồi núi và mái dốc công trình vùng nghiên cứu	54
3.2. Nguyên nhân phát sinh và điều kiện phát triển các quá trình dịch chuyển đất đá trên SD, MD	62
3.3 Cơ chế, động lực và quy luật hình thành, phát triển các quá trình dịch chuyển đất đá trên SD, MD	71
3.4. Đề xuất phương pháp phân loại quá trình dịch chuyển đất đá trên sườn dốc, mái dốc vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế	78
Chương 4. DỰ BÁO NGUY CƠ PHÁT SINH TRƯỢT LỞ ĐẤT ĐÁ TRÊN SƯỜN DỐC, MÁI DỐC VÙNG ĐỒI NÚI QUẢNG TRỊ - THỪA THIÊN HUẾ	83
4.1. Mục đích dự báo các quá trình trượt lở đất đá trên sườn dốc, mái dốc	83
4.2. Khái quát về các phương pháp dự báo quá trình trượt lở đất đá trên SD, MD trên thế giới và ở nước ta	83
4.3. Lựa chọn phương pháp dự báo	84
4.4. Xây dựng bản đồ phân vùng dự báo nguy cơ trượt đất đá trên sườn dốc, mái dốc vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế	85
Chương 5. ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP PHÒNG CHỐNG DỊCH CHUYỂN ĐẤT ĐÁ TRÊN SƯỜN DỐC, MÁI DỐC VÙNG ĐỒI NÚI QUẢNG TRỊ - THỪA THIÊN HUẾ.	117
5.1. Đánh giá chung về hiệu quả các giải pháp phòng chống dịch chuyển đất đá trên sườn dốc đã ứng dụng ở vùng đồi núi nghiên cứu	118
5.2. Kiến nghị các giải pháp phòng chống dịch chuyển đất đá trên sườn dốc, mái dốc	121
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	137
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	139
TÀI LIỆU THAM KHẢO	141
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

Ký hiệu	Đơn vị đo lường	Giải thích
Δ	g/cm^3	Khối lượng riêng
Δ_w	g/cm^3	Khối lượng riêng của nước
γ_c	g/cm^3	Khối lượng thể tích khô
γ_{dn}	g/cm^3	Khối lượng thể tích đầy nổi của đất
γ_{tb}	g/cm^3	Khối lượng thể tích trung bình
W	%	Độ ẩm tự nhiên
γ_w	g/cm^3	Khối lượng thể tích tự nhiên
C_{tn}	T/m^2	Lực dính kết ở điều kiện tự nhiên
φ_{tn}	độ	Góc nội ma sát ở điều kiện tự nhiên
W_{bh}	%	Độ ẩm bão hoà
γ_{bh}	g/cm^3	Khối lượng thể tích ở điều kiện bão hoà
C_{bh}	T/m^2	Lực dính kết ở điều kiện bão hoà
φ_{bh}	độ	Góc nội ma sát ở điều kiện bão hoà
G	%	Độ bão hoà
e_0		Hệ số rỗng tự nhiên
n	%	Độ lỗ rỗng
a_{1-2}	cm^2/kG	Hệ số nén lún
η		Hệ số ổn định trượt
η_{tn}		Hệ số ổn định trượt ở điều kiện tự nhiên
η_{bh}		Hệ số ổn định trượt ở điều kiện bão hoà
α	Độ	Góc dốc sườn dốc, mái dốc
β	Độ	Góc dốc mặt trượt phẳng nằm nghiêng
h	m	Bề dày tầng phủ trung bình
h_w	m	Bề dày tầng chứa nước
K	cm/s	Hệ số thấm
H	m	Chiều cao sườn dốc, mái dốc

l	m	Chiều dài mặt trượt
b	m	Chiều rộng mặt trượt, hoặc bậc thang
a		bề dày lát cắt của lăng thể trượt
T	Tấn, kG	Lực tiếp tuyến
N	Tấn, kG	Lực pháp tuyến
A_w	Tấn, kG	Áp lực thủy tĩnh
D_w	Tấn, kG	Áp lực thủy động
J		Độ dốc thủy lực dòng ngầm
ΣA	Tấn, kG, N	Tổng ứng lực giữ, chống cắt
ΣB	Tấn, kG, N	Tổng ứng lực gây trượt
MN		Mực nước ngầm
$edQ - IA_1$		Tàn sườn tích - phong hóa hoàn toàn
IA_2		Phong hóa mạnh
IB		Phong hóa trung bình
IIA		Phong hóa nhẹ
IIB		Đới đá tương đối nguyên vẹn (đới đá tươi)
M_{max}		Cường độ tác động tương hỗ cực đại của các yếu tố.
I_i		Hệ số xác định tầm quan trọng của các yếu tố.
M_{ij}		Cường độ tác động (mức độ ảnh hưởng)
LSI		Chỉ số nhạy cảm trượt lở
X		Cường độ tác động
W_i		Trọng số các yếu tố thành phần
n		Các lớp thành phần
m		Mức độ phân cấp
K_{DDL}		Cường độ trượt đất đá
HCM		Hồ Chí Minh
$ATNĐ$		Áp thấp nhiệt đới
$TN - KT$		Tự nhiên - kỹ thuật
$DCĐĐ$		Dịch chuyển đất đá
$TLĐĐ$		Trượt lở đất đá
DC		Dịch chuyển

BĐ	Bản đồ
PVDB NC	Phân vùng dự báo nguy cơ
GIS	Hệ thống thông tin địa lý
ĐCCT - ĐCTV	Địa chất công trình - Địa chất thủy văn
SD	Sườn dốc
MD	Mái dốc
QL	Quốc lộ
MT	Môi trường
QT - TTH	Quảng Trị - Thừa Thiên Huế
TL	Tỉnh lộ
NCS	Nghiên cứu sinh
TB - ĐN	Tây Bắc - Đông Nam
TCVN	Tiêu chuẩn Việt Nam
ASTM	Tiêu chuẩn Mỹ
TC	Tiêu chuẩn cơ sở
TCCL	Tính chất cơ lý
TN	Tự nhiên
BH	Bảo hòa
TB	Trung bình
KH & CN	Khoa học và công nghệ
GTVT	Giao thông vận tải
KT - XH	Kinh tế - xã hội
KT - XD	Kinh tế - xây dựng
XD	Xây dựng
NN & PTNN	Nông nghiệp và phát triển nông thôn

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU, HÌNH VẼ, ẢNH VÀ PHỤ LỤC

A. Danh mục các bảng biểu

Bảng 2.1	Số liệu mưa (mm) tại các trạm qua các năm vùng đồi núi QT- TTH
Bảng 2.2	Lượng mưa lớn nhất các trận kéo dài 1, 3, 5, 7 ngày
Bảng 2.3	Đặc trưng hình thái lưu vực sông vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế
Bảng 2.4	Bảng tổng hợp kết quả thí nghiệm các chỉ tiêu cơ lý đặc trưng của đất phụ đới tàn sườn tích - phong hóa hoàn toàn ($edQ + IA_1$)
Bảng 2.5	Bảng tổng hợp kết quả thí nghiệm các chỉ tiêu cơ lý đặc trưng của đất phụ đới phong hóa mạnh IA_2
Bảng 2.6	Bảng tổng hợp kết quả thí nghiệm các chỉ tiêu cơ lý đặc trưng của đá đới phong hóa trung bình IB
Bảng 2.7	Bảng tổng hợp kết quả thí nghiệm các chỉ tiêu cơ lý đặc trưng của đá đới phong hóa nhẹ IIA
Bảng 2.8	Bảng tổng hợp kết quả thí nghiệm các chỉ tiêu cơ lý đặc trưng của đới đá tương đối nguyên vẹn (đới đá gần tươi) (IIB)
Bảng 2.9	Bảng tổng hợp diện tích và độ che phủ rừng theo huyện của tỉnh Quảng Trị và Thừa Thiên Huế
Bảng 3.1	Các điểm dịch chuyển đất đá trên các SD, MD vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế
Bảng 3.2	Quan hệ giữa khối lượng đất đá trượt lở với lượng mưa năm (2000 - 2013) đường HCM khu vực đồi núi Quảng Trị -Thừa Thiên Huế
Bảng 3.3	Quan hệ giữa các điểm DCĐĐ theo lượng mưa TB năm
Bảng 3.4	Quan hệ giữa các điểm DCĐĐ và hoạt động KT - XDCT
Bảng 3.5	Quan hệ giữa các điểm DCĐĐ và đặc điểm địa tầng - thạch học
Bảng 3.6	Quan hệ giữa các điểm DCĐĐ theo chiều dày vỏ phong hoá
Bảng 3.7	Quan hệ giữa các điểm DCĐĐ theo độ dốc địa hình
Bảng 3.8	Đặc điểm phân bố các điểm DCĐĐ với loại hình dịch chuyển
Bảng 3.9	Phân loại các loại hình dịch chuyển đất đá vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế
Bảng 4.1	Chọn lựa các yếu tố ảnh hưởng chính trong môi trường tự nhiên - kỹ thuật vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế
Bảng 4.2	Các yếu tố môi trường TN - KT, tầm quan trọng I_i , cường độ tác động (mức độ ảnh hưởng) M_{ij} của chúng trên các SD, MD công trình vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế

Bảng 4.3	So sánh cặp đôi các yếu tố thành phần môi trường TN - KT về tầm quan trọng hơn, thua
Bảng 4.4	Ma trận so sánh các yếu tố MTTN - KT trên các MD vùng đồi núi QT - TTH
Bảng 4.5	Ma trận xác định trọng số W_i các yếu tố MTTN - KT các đoạn tuyến đường HCM và vùng kế cận thuộc vùng đồi núi Quảng Trị - TT.Huế
Bảng 4.6	Bảng xác định giá trị cấp mức độ ảnh hưởng và cấp độ nguy cơ của yếu tố độ dốc SD, MD đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.7	Bảng xác định cấp cường độ tác động và cấp độ nguy cơ của yếu tố cường độ mưa trung bình năm đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.8	Bảng xác định giá trị cường độ tác động và cấp độ ảnh hưởng của yếu tố hoạt động KT - XD các công trình đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.9	Bảng xác định giá trị cấp mức độ ảnh hưởng và cấp độ nguy cơ của yếu tố thành phần thạch học, cấu trúc đất đá đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.10	Bảng xác định giá trị cấp mức độ ảnh hưởng và cấp độ nguy cơ của yếu tố mật độ đứt gãy kiến tạo đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.11	Bảng xác định giá trị cấp mức độ ảnh hưởng và cấp độ nguy cơ của yếu tố chiều dày, độ bền kháng cắt của đất đá phong hóa mạnh và hoàn toàn đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.12	Bảng xác định cấp cường độ tác động và cấp độ nguy cơ của yếu tố lưu lượng mạch lộ đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.13	Bảng xác định giá trị cấp mức độ ảnh hưởng và cấp độ nguy cơ của yếu tố lớp phủ thực vật đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.14	Bảng xác định cấp mức độ ảnh hưởng và cấp độ nguy cơ của yếu tố mật độ phân cắt sâu đến tai biến trượt đất đá
Bảng 4.15	Phân cấp nguy cơ trượt đất đá vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế theo chỉ số nhạy cảm trượt LSI
Bảng 5.1	Tóm tắt tổ hợp các giải pháp phòng chống dịch chuyển đất đá trên SD, MD vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế.

B. Danh mục các hình, bản đồ, sơ đồ

Hình 1.1	Sơ đồ vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế
Hình 2.1	Bản đồ địa chất vùng đồi núi QT- TTH (tỷ lệ 1:200.000)
Hình 3.1	Bản đồ hiện trạng các điểm DCĐĐ vùng đồi núi QT- TTH (Tỉ lệ: 1/50.000)
Hình 3.2	Quan hệ giữa khối lượng trượt lở đất đá đường HCM nhánh Tây vùng đồi núi Quảng Trị - Thừa Thiên Huế với lượng mưa trung bình năm